

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 10.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 oy. á forsiðani, 20 oy. á 3. og 4. síðu. Við stórrí lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Tirsdag hin 26. juli 1927.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður búið á posthúsinum, brevasvarstøðum og skrivstovu. Telf. 143.

1. árg.

Et Parti tomme, gode Petroleumstønder (Træ) købes til Levering omgaaende.

Knud Lützen.

TAD HEVUR LJÓÐAD á fólkafundum, í bløðum og bókum, at Ísland er eitt fram-tíðar land, og so tíðum tað verður sagt, so verður tað sagt, at har vesturi, millum »ís og toku«, »lýsir eitt land«.

Eftir Jónas skald Hallgríms-sonar eru reglur, ið avmynda landið som land við hesum føgru orðum:

»Landið var fagurt og frítt og fannhvítir joklanna tindar, himinin heiður og bláur og havið var skínandi bjart.«

Lítið mundi bliðið til brandandi gullljóm, um ikki snjallir og málharðir menn høvdu latið sínu hvøllu, manandi orð ljóða um landið, so flúgvavar landsins vaknaðu og skiltu, at tíðin og dagurin vóru tilætlað hvørjum einstakum til virkan.

Málreystur maður, sum í fyrsta umfari eigir at nevast á framleiðslu landsins er Jón Sigurðsson, slóðbróttarin mikli. Tá í tíðini vóru ikki so mikið umtalaði teir smáu Íslands fbyggjarar, tá var tað landið, hitt hovánga-bornað fólk; Íslands frælsu menn og kvinnur, sum samlast skuldu til at bera »Fjallkonuna« til tann aðalsess, hon var borin til. Tað er mangt broytt á Íslandi síðan Jón Forseti steig fram og blásti í lúður — manandi, dragandi og vakjandi.

Eitt hitt fremsta tiltak fyri hin minni múgvandi, fáteka Íslendingin, er væl stovnaðurin av einum serstakum politiskum arbeidaraflokki, ið fylkist undir javnaðarflokksins sigursmerki, strevandi og berjandi fyri menniskjarettindir — eisini fyri teim, niðarlaga sita á samfundsbeinkinum og lúta við høvðinum, tí tey vóru borin í vesaldómi og sakni, skúgvad burt frá øllum tí ljósa, sum lívið skuldi borið, eisini teim, sum á lívins skuggasíðu livdu eina neyðarsliga tilveru. Nú skal ikki her sigast nakað klikkjandi um framburðin á Íslandi í farnu öld, men vert er at bera við, at broyting mátti koma í, áður enn nítjanda öld var á tampi, av teirri grund at Ísland tá kemur inn undir eina nýggjari og »modernari« framleiðslu. Tá kenna Íslendiskir arbeidsmenn, sjómenn og handverksmenn, at um vit ikki standa hollir og trúgvir og verja okkara rættindir í felag, so vil alt bera fyri bakka. Teir merkta tá, at hin peningasterki, ella hin spekulerandi, ið jakstraði eftir peningi, ikki hevði meira føling við

teim minni múgvandi, enn tað hógaði teim sjálvum í tí bilinum. Tað bætti einki at siga við teir høgu harrar á Íslandi, tá ið teir krævdu hægri prísir fyri vorurnar, lægri løn fyri arbeidið, at vit eru tó allir Íslendingar, vit eru bróður, runnar av somu norsku rót, á nei, tí fylktust hitt arbeidandi fólk, stovnaðu felag.

Í 1894 stovnaðist »Sjómannsfelagið«, í 1897 »Prentarafelagið« og í 1906 arbeidsmannafelagið »Dagsbrun«. Kvinnufel. »Fransóka« varð stovnað í 1914.

Í 1906 byrjaði við álvara javnaðarrørslan í Íslandi og eyvitað har á stóðum, sum arbeidsmannafelag vóru fírt. Í tí mest baldruta kriggsárinum 1916 eydnaðist tað javnaðarflokkinum at seta sín fyrsta mann inn á Altingið, og var tað Brynjólfsson kennari. Hann gav henda sess frá sær í 1919 av teirri grund, at hann flutti burt. Síðani hava javnaðarmenn fingið tveir aðrar inn á ting. Jón Baldvinsson prentara, formann flokksins, og Hóðinn Valdimarsson. Á landsvali seinast varð Baldvinsson landsvaldur limur av Altinginum. Og so væl hevur tað gingist við at komið sær áleiðis, at teir eiga sessir í fleiri sóknarstjórnum.

Tað varð sagt, at hetta nú umliðna væl vildi bera stóran sigur fyri javnaðarmenn, samstundis sum teirra stóða á Altingi vil bliva til miklan týðning fyri landaskipanina sum heild. Av teim 42 Altingsmonnum hava nú javnaðarmenn 5, og koma teir so óivað at vera tungan á vektiskálini, tá ið stór mál koma til avgerðar, og á tann hátt vil tað kunna merkjast, hvussu framferð landsins og fólksins verður vinnulivinum viðvíkjandi, tí roynast skal at fáa landið aftur á rættkjól og hjálpa almenninginum, sum komin er á húsangang.

Eitt nýtt stýri í tí nýggja landi vil í øllum føri týða eitt streymaskifti í Íslendskum politikki, og so góðar kenna vit allar javnaðarmenn, at um hetta nýggja stýrið heldur eina hampuliga leið við sínum ókonomiska landastarvi, so vilja teir óivað fáa góðan byr, tí javnaðarmenn sita við dragið, altíð klárir at læða, um tað í royndum skuldi víst seg, teir koma í óslættu.

Javnaðarmenn í Føroyum heilsa okkara eldhugaðu og framfúsu starvsbrøðrum í Íslandi, sum soleiðis gjøgnum heilt stutta tíð vunu so stóran sigur,

at teir í landsins stórmálum kunna verða avgerandi. Eitt tekin til, at teir ei heldur enn aðrir javnaðarmenn vilja lúta fyri landsins høvuðkambum, men stinnir standa í stríðnum fyri at verja menniskjarettindi teirra fáteku og verjuleysu.

Vær heilsum tykkum frændur fyri vestan hav og ynskja, at tað má gangast tykkum væl við hepn at halda áfram, so sum tað so vakurt er byrjað, til tit standa sum landsins størsti politiski flokkur, og arbeidsins virði fellur í teirra lut, sum arbeida. Einki bema, um argir har royna at fremja ósið, javnaðarmonnum til bana, tað dylst ikki; tí kom tað í frættu, at afturhaldsmenn høvdu broytt lista, har javnaðarmaðurin var skrivadur. Tað er altíð hitt opna ærliga stríð, ið ber sigurin í sær; men moldvørpuverk í loynd vil hevna seg á sjálvar teir, ið skipa fyri slíkum ljótum verum.

Javnaðarmenn her á landi eiga at taka leri av hesum seinasta Altingsvali í Íslandi, taka saman hond í hond, lita á egnan mátt og megi, og froyksir javnaðarmenn eiga at teljast fjøllmentir á Føroya Logtingið aftaná komandi vali. Fylgið tí starvsbrøðrum okkara fyri vestan hav.

M. S. V.

— Neistar. —

Dramaet foregår i Oresund. En svensk Fisker er ved at blive over-sejlet af »Aalborghusen«, da han ligger og fisker rundt i Sundet. Den danske Kaptajn slaar bak og raaber til Svenskeren:

»Er De gal, Mand, forer De ikke Lanterne?«
Svenskeren: »Er du mørkeræd, din Jækel!«

— Har De nogle gamle Klæder, Frue?

— Ja, men min Mand gaar med dem.

— Jeg synes bedst om Kvinder med et uforanderligt Humør!

— Saa vil Du synes om min Kone!

— Hvordan det?

— Jo, hun er gal altid!

— Hvem var det, der ringede?

— Det var en fattig Mand, der ikke havde Tag over Hovedet.

— Det var godt. Du mindede mig om det — jeg trænger til en ny Hat.

— Hvad Slags Bil er det, De har?

— er det en 2 Personers?

— Ja, men der kan godt sidde 6 i den, hvis de kender hinanden tilstrækkelig godt.

Han: Jeg gad vide, hvornaar Du lærer at bage en Kage, der er lige saa god som min Moders!

Hun: Naar Du lærer at tjene lige saa mange Penge som min Fader!

Professoren: Jeg sidder lige og skriver paa mine Erindringer.

Vennen: Du er vel ikke kommet til det Tidspunkt, da Du laante 100 Kroner af mig.

A.: »Hvorfor vil De ikke gifte Dem med min Datter. Hun er da et godt Partie.«

B.: »Jeg ser mig alligevel nødsaget til at have Forlovelsen. Hun vil nemlig hver eneste Aften danse Charleston, og jeg er saa udmattet af det, at jeg næsten ikke kan hænge sammen mere.«

— Hvor Mandfolk dog er tossede — én har skudt sig for min Skyld, en anden har ruineret sig, og en tredje har maattet stikke af til Amerika!

— Ja — nu manglede det blot, at du traf en fjerde, som var tosset nok til at gifte sig med dig!

— Der er heller ingen Ende paa Kvindernes Falskhed. Sidste Uge satte jeg en »Egteskabsannonce i Bladet og ved Du hvem jeg fik en Billet fra — min Kæreste.

Apropos Daudet-Affæren bringer »Gøteborg Tidning« en kostelig Tegning af en gammel Radiumskandidat ved en Telefon med følgende Tekst: — Hallaa, år'e fængselsdebeten — ja de á Gystaf, kung Gystaf ... slæp genast los Svarte Urban, som setter inne för dynamitnabbrotti!

Et socialt Drama.

En Fader dræber sine fire Drenges og sig selv af Frygt for Arbejdsløshed og økonomiske Sorger.

I Fredericia er udspillet et frygteligt Familiedrama, idet en Fader, Former Staarup, har taget sig selv og sine fire Born af Dage ved Gas.

»Soc. Dem.«s Korrespondent aflagde kort efter, at Ligen var kørt bort, Besøg i Hjemmet i Kongensgade 19, hvor endnu alt vidnede om den uhyggelige Begivenhed. I Køkkenet stod endnu den Stol, hvori man havde fundet Staarup, og paa Divanen og i de to Senge saas endnu Formen af de smaa Barneskikkelser, og Blodet traadte uhyggeligt frem paa de hvide Lagener.

Om den tragiske Tilfælde fortalte Staarups Husholderske, at da hun om Aftenen som sædvanlig lagde den mindste af Drengene, den fireaarige Svend Aage, i Seng, var intet usædvanligt at mærke. Naboerne har i Aftes ved 11-Tiden hørt Staarup komme hjem med de tre ældste Born; de havde været til en Børnefest i Hysbylund, han lo og spøjte, og da en af Naboerne saa sent som ved 12-Tiden talte med ham, kunde ingen mærke, at han i sin Hjerne rummede en saa frygtelig Beslutning.

Om Morgenens ved 7½-Tiden mødte jeg, som jeg plejede, fortæller Husholdersken videre; jeg gik gennem Smøgen for at gaa ind gennem Køkkenindgangen. Tilfældigvis kom jeg til at kaste et Blik gennem Køkkenvinduet, og der mødte mig et frygteligt Syn.

Paa Køkkenstolen sad Staarup ubevægelig med Hovedet bagover. Da jeg aabnede Døren, slog en Os af Gas mig i Mode fra to aabenstaaende Gashaner. Min første Tanke gjaldt Bornene, og jeg skyndte mig derfor ind i Stuen, hvor den ældste af Drengene, den tiaarige Hans Christian, plejede at sove. Han laa fuldkommen ubevægelig. I

Sovekammeret fandt jeg Heinrich, Villy og Svend Aage med vildt opspilede, døde Øjne.

Hun varskoede derpaa straks Naboerne, og Politiet blev tilkaldt; men der var intet at gøre. De var alle døde og kolde.

Korrespondenten spørger Husholdersken om Motivet, og hun fortæller, at Staarup i længere Tid har været langt tilbage i økonomisk Henseende og kunde hver Dag vente sin Opsigelse paa Voss' Fabrikker, hvor han var ansat.

Efter det oplyste tyder alt paa, at Gerningen er overlagt. Staarup udtalte saaledes til sine Kammerater, da han forlod Fabrikken, idet han mod Sædvane lod sit Toj ligge, at det fik han ikke Brug for mere. Ligeledes har han Dagen før været ude paa Kirkegården for at lægge Blomster paa sin Hustrus Grav.

Staarup var anset for en ualmindelig god Fader og legede og puslede ofte med Bornene, saa kun Frygten for Sult og Arbejdsløshed kan have drevet den flittige og arbejdsomme Mand til den frygtelige Gerning. Et Bevis for, hvor afholdt han var, ser man af, at Fagforeningen vil bekoste Begravelsen.

Fra Rigsdagen.

Fredag den 16. Juli sluttede Forhandlingerne om det af vort Parti stillede Kriservejrsforslag.

Under Behandlingen af Forslaget stillede Socialdemokratiet ved sin Ordfører Th. Stauning følgende Dagsorden:

»Idet Folkethinget udtrykker sin dybe Skuffelse over, at Regeringen, uanset Statsministerens klare Løfter, har skudt enhver virkelig Realitetsbehandling af Erhvervssporgsmaalet til Side, og beklagede, at Regeringen fremdeles nægter at medvirke i en positiv Politik til Fremme af Erhvervslivets Interesser og til Formindskelse af Arbejdsløsheden, gaar Tinget over til næste Sag paa Dagsordenen.«

For denne Dagsorden stemte 53 Socialdemokrater, medens 90 stemte imod, nemlig Venstre, Højre og de Radikale. Derefter forkastedes Kriseforslaget, idet kun Socialdemokratiet stemte herfor, medens de tre andre Partier stemte imod. Den borganlige Sammenrotning var hermed fuldyrdet og Ministeriet Madsen-Mygdal bliver siddende indtil videre.

I Landstinget vedtoges bl.a. Forslaget om Trøbrug paa Færøerne, og dette Forslag er dermed færdig fra Rigsdagen.

— Lørdag den 17. Juli hjemsendtes Rigsdagen.

Venner af Menigheden, som vil støtte Bazaren til Fordel for Thors-havns Kirkes Orgel, opfordres venligst til at indsende eventuelle Bazargenstande. — Bazargenstandene kan indleveres i Kommuneskolen Mandag og Tirsdag fra 4—7 Eftermiddag.

Komiteen.